

Smärtlindring vuxna tandvårdspatienter

Syfte

Att ha en enhetlig och patientsäker rutin för smärtlindring av tandvårdspatienter 18 år och äldre.

Omfattning

Gäller för samtliga Folktandvårdskliniker i Norrbotten.

Preoperativ smärtprofylax

Forskning visar att man kan förebygga och lindra postoperativ smärta genom att tillämpa smärtprofylax inför operation eller olika ingrepp i munnen. Rekommendation är att erbjuda patienten 1 g paracetamol och/eller 400 mg ibuprofen, 1 till 2 timmar före planerad behandling. Denna regim kan ofta leda till minskat behov av värktabletter postoperativt. Att ge analgetika direkt före start av behandling kan fungera lika bra mot smärtan efteråt.

Lätt till måttlig smärta

Använd i första hand paracetamol, eventuellt kombinerat med NSAID och då med fördel naproxen eller ibuprofen, då dessa inte har samma riskprofil som diklofenak. Ibuprofen har snabbare tillslagsstid än naproxen.

Diklofenak ska inte förskrivas till patienter med/till

- allvarlig hjärtkärlsjukdom
- stroke
- hypertoni
- hyperlipidemi
- diabetes
- rökare.

Även ur miljösynpunkt bör diklofenak undvikas, då det är svårnedbrytbart i naturen.

NSAID förskrivs med försiktighet till äldre personer. Undviks till patienter

- med magsårshistorik
- vid graviditet
- vid samtidig medicinering med antikoagulantia
- med pågående kortisonbehandling i högdos
- med ASA medicinering.

NSAID ger hos minst 10-15 % av alla astmapatienter en ökad risk för astmaanfall vid allergiskt orsakad astma och hos njursjuka kan sjukdomsbilden försämrans, varför det skall undvikas även till dessa patientgrupper.

Svår smärta

Förskriv i första hand morfin i tillägg till ovanstående rekommendationer. Kodeininnehållande läkemedel bör undvikas p.g.a. dess risk för biverkningar, interaktion med bl.a. SSRI (utebliven effekt av kodein), beroendeframkallande egenskaper och missbruk.

Tramadol tillhör, liksom kodein gruppen svaga opioider, vilket medför lägre risk för andningspåverkan men har liksom kodein flera oönskade biverkningar och bör därför undvikas.

Förskrivning

Förskriv få doser, då patienten hellre får återkomma vid behov av ytterligare förskrivning p.g.a. risk för beroende och missbruk. Observera att högst 30 tabletter åt gången får förskrivas av opioidanalgetika enligt de förskrivningsregler som gäller för tandläkare.

Informera patienten muntligt och skriv i ordinationen att opioider ej får kombineras med alkohol och att de medför nedsatt koncentration.

Blockad

Vid kraftig smärta, t.ex. vid alveolit och pulpit bör injektion med levobupivakain (Chirocaine) övervägas. Detta är ett långtidsverkande lokalanestetikum med duration 6-9 timmar. Det är viktigt att aspirera innan Chirocaine injiceras för att undvika intravaskulär injektion.

Vid smärttillstånd i mandibeln injiceras 5 ml Chirocaine 5mg/ml vid foramen mandibularis och 3 ml infiltrativt buckalt om smärtlokaliseringen.

Vid smärttillstånd i maxillan injiceras 3 ml Chirocaine 5mg/ml infiltrativt vid området för smärtan.

Notera att Marcain är det enda godkända preparatet till porfyriker enligt porfyria.com.